

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ

В умовах ринкової економіки у страхової компанії виникає необхідність свідомого управління змінами на основі науково обгрунтованої процедури їх передбачення, пристосування до умов, що змінюються. Перед суб'єктом господарювання постає задача не тільки визначити свою конкурентоспроможність в даний час і своєчасно реагувати на зміни, але і визначити свій фінансовий потенціал для отримання достовірних даних щодо реального стану.

Питаннями щодо конкурентоспроможності страхових компаній та їх фінансового потенціалу займалися такі автори як Д. Аакер, І.М. Акімова, І. Ансофф, Л. Л. Антонюк, П. Ю. Беленький, Н.М. Внукова, А. Е. Воронкова, М. І. Долішій, Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, Г. І. Кіндрацька, О. Є. Кузьмін, Ж.Ж. Ламбен, Л. І. Піддубна, І. О. Піддубний, В. С. Пономаренко, М. Портер, К.К. Прахалад, О. М. Тищенко, І. П. Тулєєв, Р. А. Фатхутдинов, Г. Хамел, О. Б. Чернега, О. А. Швиданенко, З. Є. Шершньова, В. Г. Шинкаренко і ін.

Аналіз практики функціонування страхової компанії свідчить про постійно зростаючу значущість інвестиційної діяльності в підвищенні конкурентоспроможності, ефективності використання фінансового потенціалу та фінансових ресурсів. Конкуренція у страхуванні визначається в залежності від формулювання самого страхування: якщо останнє розглядається як угода між клієнтом та страховиком, то конкуренція це боротьба за клієнта ціновими (страхові тарифи) та неціновими (обсяг та якість страхових та сервісних послуг) методами.

За показниками фінансового стану страховиків найбільш детально оцінюється ринкова позиція та стан фінансового потенціалу в конкретну дату. Розглянемо аналіз фінансового стану на прикладі страхової компанії ПАТ «СК «АХА Страхування». Розрахунок показників конкурентоспроможності страхової компанії наведений у табл. 1.

Таблиця 1

Розрахунок показників конкурентоспроможності ПАТ «СК «АХА Страхування»

Показник	2013	2014	2015
Ділова активність	0,8227	0,7188	0,7625
Співвідношення власного та статутного капіталу	1,7198	1,7256	2,0812
Коефіцієнт навантаження	1,1767	1,2397	1,2160
Показник забезпечення власними коштами	1,2073	1,0588	1,0719
Резервний леверидж	0,8283	0,9445	0,9329
Показник генерування доходів	0,0765	-0,1027	0,2047
Показник витривалості компанії	0,9943	0,9704	1,2922

Більш наглядно результати розрахунків можна побачити на рис. 1.

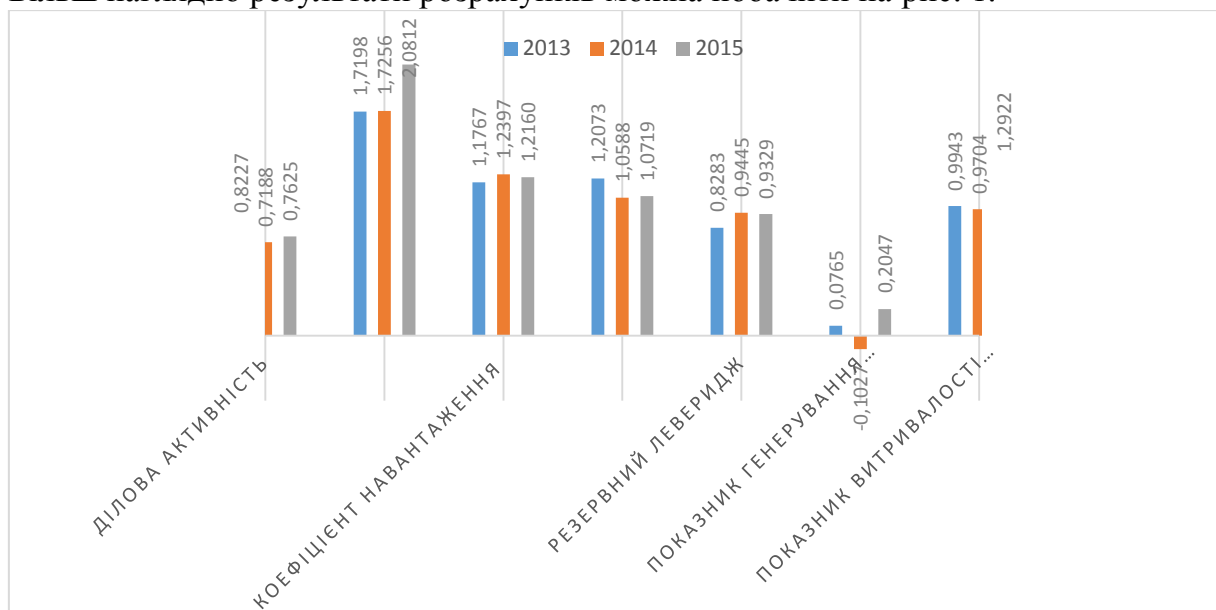

Рис.1 Показники конкурентоспроможності ПАТ «СК «АХА Страхування»

З наведених розрахунків можна зробити висновок про досить високий рівень конкурентоспроможності страхової компанії ПАТ «СК «АХА Страхування». Незначний спад показників у 2014 пов'язаний з регіональними змінами діяльності страхової компанії та загальним погіршенням стану ринку фінансових посередників. Практична цінність розрахунків даних показників полягає в можливості оцінити ринкову частку компанії незалежно від її бажання відкривати інформацію про себе, оскільки Баланс (Звіт про фінансовий стан) і Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) страховик зобов'язаний опублікувати відповідно до вимог Закону України «Про страхування» [1].

Для подальшого аналізу стану суб'єкта господарювання проведемо розрахунки фінансового потенціалу. Як свідчать результати аналізу літературних джерел за проблемою трактування поняття «фінансовий потенціал», його доцільно розуміти як сукупність наявних та потенційних ресурсів і можливостей, що можуть бути мобілізовані для досягнення стратегічних та тактичних організаційних цілей [2]. При оцінці фінансового потенціалу треба враховувати такі показники, як обсяг власних коштів, можливість отримання додаткових коштів у вигляді цільового фінансування; обсяг дебіторської заборгованості; оперативність управління фінансами тощо.

Проаналізуємо фінансовий потенціал страхової компанії (FDP) за методикою, що рекомендована Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Аналіз проводиться за наступною формулою:

$$FDP = FE - MFN = (O_{cap} + IR) - (I_{pay} + TC) \quad (1)$$

- де FDP (Financial Development Potential) – фінансовий потенціал розвитку;
 FE (Financial Enrichment) – фінансове забезпечення страховика;
 MFN (Moment Financial Needs) – поточні фінансові потреби;
 O_{cap} (Own Capital) – власний капітал;
 IR (Insurance Reserves) – страхові резерви;
 I_{pay} (Insurance Payments) – страхові виплати;
 TC (Total Costs) – загальні витрати.

Фінансовий потенціал ПАТ «СК «АХА Страхування» розраховується за наступними даними (табл. 2).

Таблиця 2

Дані для розрахунку фінансового потенціалу ПАТ «СК «АХА Страхування» за 2012 – 2015 р.р.

Показник	Значення, тис. грн.			
	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
О cap (Own Capital)	447724	450532	452074	545223
IR (Insurance Reserves)	333796	373171	426971	508641
I pay (Insurance Payments)	363606	366207	368918	471254
T C (Total Costs)	455098	435397	467488	571697

Таким чином, за аналізований період фінансовий потенціал страховика має наступні значення:

$$FDP_{2012} = (447724 + 333796) - (363606 + 455098) = -37184 \text{ тис. грн.};$$

$$FDP_{2013} = (450532 + 373171) - (366207 + 435397) = 22099 \text{ тис. грн.};$$

$$FDP_{2014} = (452074 + 426971) - (368918 + 467488) = 42639 \text{ тис. грн.};$$

$$FDP_{2015} = (545223 + 508641) - (471254 + 571697) = 10913 \text{ тис. грн.}$$

Графічно динаміку зміни фінансового потенціалу ПАТ «СК «АХА Страхування» наведено на рис. 2.

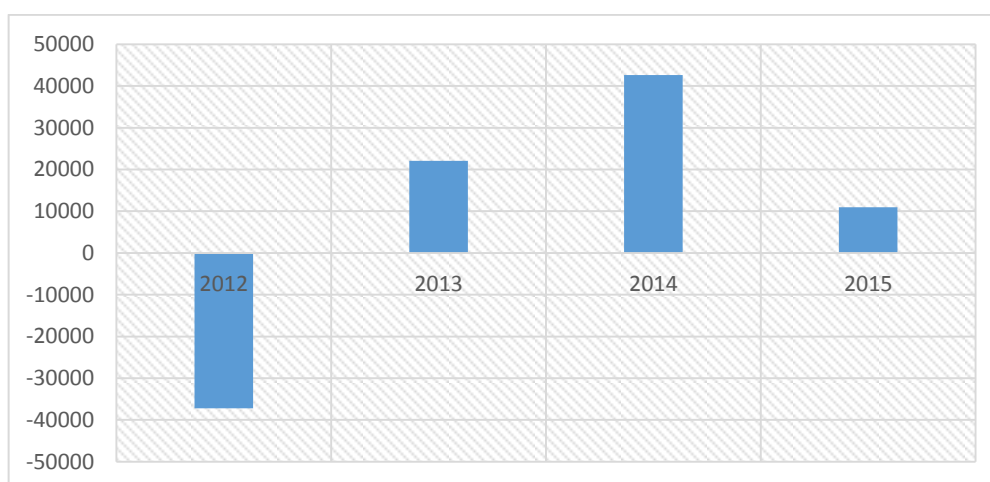

Рис. 2 Динаміка фінансового потенціалу ПАТ «СК «АХА Страхування»

Динаміка показника фінансового потенціалу розвитку FDP характеризує як процес накопичення, так і активність компанії на ринку, тобто процес використання накопичених фінансових ресурсів. У 2012 році значення фінансового потенціалу ПАТ «СК «АХА Страхування» було від'ємним. Але з 2013 року було вжито певні заходи щодо накопичення фінансових ресурсів, більш масштабного інвестування, що призвело до позитивного значення фінансового потенціалу.

В цілому, проведені дослідження фінансового потенціалу ПАТ «СК «АХА Страхування» свідчать про його значне зростання в період з 2013 по 2014 роки. Проте, в 2015 році спостерігається спад даного показника. Це пов'язано з регіональними змінами діяльності страхової компанії та загальним погіршенням стану ринку фінансових посередників. Для покращення фінансового потенціалу

потрібно провести детальний аналіз фінансових витрат компанії та запропонувати стратегію поживлення фінансової діяльності.

Значення показників FDP та параметрів конкурентоспроможності стає індикатором для прийняття рішень щодо використання або накопичення фінансових ресурсів страхової компанії. ПАТ «СК «АХА Страхування» зайняла впевнену фінансову позицію на ринку України. Ліквідність або здатність компанії відповідати за своїми короткостроковими страховими зобов'язаннями підтверджує інвестиційний портфель:

1) інвестиційний портфель АХА в Україні в 2,2 рази більший ніж сума страхових резервів, тобто АХА може забезпечити виконання своїх зобов'язань за рахунок самих ліквідних активів, які мають ринкову вартість;

2) інвестиційний портфель, що розміщений на депозитах, розрахункових рахунках та облігаціях банків, які належать міжнародним банківським групам з високим міжнародним кредитним рейтингом.

Методи розробки і прийняття рішень представляють найважливіший компонент процесу управління конкурентоспроможністю та фінансовим потенціалом страхової компанії. Вони повинні безперервно вдосконалюватися, перебудовуватися відповідно до нових завдань і нових реалій, в яких відбувається розвиток економіки.

Модель класифікації основних груп фінансових управлінських рішень SOFIA, яка була розроблена М. Сорокіним [5], була нами адаптована для ПАТ«СК«АХА Страхування» (табл. 3).

Таблиця 3

Адаптована модель SOFIA для ПАТ «СК «АХА Страхування»

Критерії	Рішення
Стратегічний	- вихід на більш дохідний сегмент ринку послуг; - підвищення конкурентоспроможності на ринку страхування; - розширення на міжнародних фінансових ринках.
Операційний	- збільшення показників ліквідності; - зниження вартості страхових послуг.
Фінансовий	- використання позикових капіталу у вигляді коротко- і довгострокових кредитів; - залучення коштів у вигляді випуску додаткових акцій.
Інвестиційний	- модернізація наданих страхових послуг.
Аналітичний	- перехід на міжнародні стандарти звітності; - міжнародний аудит.

Отже, з огляду на проведені дослідження можна зробити висновок, що фінансовий потенціал страхової компанії та її конкурентоспроможність взаємопов'язані індикатори. За їх допомогою можна вчасно отримати інформацію щодо суб'єкта господарювання та зміцнити його позицію на ринку. З огляду на проведені дослідження, страхова компанія ПАТ «СК «АХА Страхування» знаходиться на високому рівні, а отже у випадку виникнення зовнішніх і внутрішніх кризових обставин, зможе вчасно відреагувати на проблеми та уникнути стадії гальмування та кризи.

Список використаних джерел:

1. Іонін М. Є. Параметри оцінки конкурентної позиції страхової компанії / М.Є. Іонін // *Фінанси, учёт, банки.* – 2014. – №1. – С.137-144.

2. Баранова В., Ненно І. Фінансовий потенціал страховика / В. Баранова, І. Ненно // *Економіст*. – 2012. – № 8. – С.70-72.
3. Про страхування : закон України: за станом на 14 серпня 2008 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2008. – 40 с.
4. Страхова компанія «АХА Страхування» [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://aha-ukraine.com/>.
5. Сорокін М. Мастерство финансовых решений / М. Сорокін // *Финансовый директор*. – 2005. - №9 (37).- С. 5-10.